

УДК: 378.011.3-057.8:[37.07:005.95/.96](043.2)

Варга І.В.
студентка ОС «Магістр»,
спеціальності «Освітні, педагогічні науки»,
Мукачівський державний університет

Тягур В.М.
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
педагогіки дошкільної та початкової освіти,
Мукачівський державний університет,
заступник директора з навчальної роботи
гуманітарно-педагогічного коледжу,
Мукачівський державний університет

**ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ОКРЕМИХ МЕТОДІВ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ДО УПРАВЛІНСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-
ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН**

У статті розглянуто особливості підготовки майбутніх фахівців закладів загальної середньої освіти до управлінської діяльності. Визначено основні методи підготовки майбутніх спеціалістів та доцільність їх використання в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

Ключові слова: методика, підготовка, майбутні фахівці, управлінська діяльність, професійно-орієнтовні дисципліни, методи.

The article deals with the peculiarities of the future specialists of general secondary education institutions for management activities preparations. The basic methods of preparing future specialists and their use expediency in the study process of vocational-oriented disciplines are determined.

Key words: methodology, training, future specialists, management activity, vocational disciplines, methods.

Сучасний розвиток освіти та науки України та суспільства в цілому висуває високі вимоги до професійної підготовки фахівців різних напрямів, формування їх компетентності. Вдосконалення системи педагогічної освіти, реалізація прогресивних ідей гуманістичної парадигми освіти у практиці сприяє розвитку нових тенденцій у підготовці майбутніх фахівців закладів загальної

середньої освіти, в тому числі і до управлінської діяльності, висуває нові вимоги до формування професійних і особистісних якостей майбутнього керівника в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

Управлінська діяльність потребує розвинутої душевності, почуттєвості, сентиментальної відкритості задля спроможності трансмісії ірраціонального культурного досвіду людства, який є невід'ємним компонентом усякої культури [1].

Бондар В.І. розглядає управлінську компетентність керівника освіти як складову частину системи його професійної компетентності. У зміст управлінської компетентності він включає сукупність знань, умінь і здатностей виконувати управлінські функції [1].

Тому вимоги до управлінців повинні бути сформовані так, щоб вони відповідали сукупності компетенцій співробітника, які мають бути відображені в професіограмах, психограмах, картах компетенцій, кваліфікаційній карті тощо. У цих документах у повному обсязі потрібно прописати бажаний перелік якостей, необхідних претенденту для виконання посадових обов'язків [2].

Запорукою якісної професійної підготовки майбутніх фахівців закладів загальної середньої освіти до управлінської діяльності в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін є оптимально організований навчальний процес у вищому навчальному закладі, постійне вдосконалення бізнес-освіти [3].

Зміст підготовки студентів для роботи у закладах загальної середньої освіти до управлінської діяльності в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін передбачає розподіл навчального процесу на аудиторну та поза аудиторну діяльність.

До аудиторної роботи можна віднести педагогічну практику, а саме: пробну, переддипломну, дослідницько-діагностичну) та професійно-орієнтовані дисципліни. До поза аудиторної роботи можна віднести: індивідуальний навчальний план студента, збір інформації з певної проблеми для практичного використання під час педагогічної практики, створення індивідуальної бази даних з різних управлінських аспектів тощо; групових форм роботи: тренінги, гуртки, клуби за інтересами, секції тощо; до колективних форми роботи: педагогічні читання, обговорення з викладачами навчальних дисциплін проблем одного кола, але з позицій різних наук; дискусії з управлінської тематики тощо.

Все це обумовлює необхідність, виявлення рівня підготовки майбутніх фахівців загальної середньої освіти до управлінської діяльності в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін та виокремлення організаційно-

методичних умов, які суттєво вплинуть на якість цієї підготовки, а саме: обґрунтування структури готовності майбутніх фахівців загальної середньої освіти до управлінської діяльності; спрямування змісту підготовки майбутніх фахівців загальної середньої освіти до управлінської діяльності в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін; відбір організаційних форм і методів підготовки майбутніх фахівців загальної середньої освіти до управлінської діяльності в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін.

Формуючи зміст підготовки майбутнього фахівців загальної середньої освіти, необхідно звертати увагу на формування не лише відповідних інтелектуальних знань, практичних умінь і навиків, а й на розвиток необхідних світоглядних, поведінкових і творчих якостей особистості [4]

За думкою В. Е. Гмурмана «зневажливе відношення до теоретичних проблем методичного характеру, заперечення наукової правомірності дидактики і наочних методик» нанесли істотний збиток розвитку педагогічної науки і зміцненню її взаємозв'язку з іншими науками [5].

Вимоги сучасного суспільства до високого професійного рівня, багатого внутрішнього духовного світу вчителя, керівника зумовлюють перегляд системи освіти, особливо змісту, форм і методів підготовки педагогічних кадрів.

Посилення уваги до професійної підготовки вчителів зумовлене також завданням докорінної перебудови шкільної освіти, кардинальної зміни методів навчання, зокрема упровадженням у масову практику технологій і методик особистісно-розвивального навчання, що поступово стають провідними в освітньому процесі ЗНЗ.

Методика, за висловом С. Гончаренка, «безпосередньо прокладає міст від теорії до практики. Вона поєднує знання конкретної науки і психології людини, яка розвивається, зі своїми специфічними законами, виробляє методи і прийоми найбільш раціонального навчання...» [6].

Зробимо спробу розглянути детальніше основні педагогічні та методичні підходи, спрямовані на розв'язання найбільш гострих проблем і вирішення нагальних потреб удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців загальної середньої освіти до управлінської діяльності в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. Ці методичні підходи формулюються на основі принципів професійної освіти. Тому, вони є подібними (але не тотожними) до принципів.

У процесі використання методів навчання у підготовці майбутніх фахівців закладів загальної середньої освіти до управлінської діяльності в

процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін особлива увага повинна бути зосереджена на компетентнісну підготовку фахівців, оскільки, однією з особливостей сучасного функціонування професійної освіти є компетентнісний підхід, завдячуючи якому здійснюється перехід від нагромадження нормативно визначених знань, умінь і навичок до формування та розвитку в майбутніх фахівців здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання й досвід у різноманітних практичних ситуаціях. Це вимагає у навчально-виховній діяльності зміщення акцентів роботи викладача – організатора освітньої діяльності, з інформаційної площини до організаційно-управлінської, що надасть можливість майбутнім фахівцям генерувати таку саму позицію в подальшій професійно-педагогічній та управлінській діяльності. У результаті такої діяльності змінюється сама роль студента – від пасивного засвоєння знань до проблемно-спрямованого навчання, активної, самостійної, самоосвітньої діяльності, що сприяє наповненню освітнього процесу дослідницько-розвивальною функцією навчання. В процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін у студентів має виробитись відповідна освітня позиція, результатом якої мають стати сформовані компетентності, що включають набуті знання, накопичені вміння, навички, розвинені ціннісні орієнтації, ставлення, первинний досвід й напрацьовані поведінкові моделі діяльності майбутнього фахівця, управлінця.

Враховуючи вище сказане, кожна із складових компетентності формуються та розвиваються в учителів поступово впродовж багаторічної, багаторівневої професійної підготовки, що передбачає неперервне самовдосконалення фахівця, управлінця протягом усього життя у результаті самоосвіти. У системі безперервної освіти нині можна виокремлюють три основні етапи: попередній (допрофесійний); основний (базовий професійний); післяосвітній (професійного вдосконалення).

Методи що використовуються у підготовці майбутніх фахівців закладів загальної середньої освіти до управлінської діяльності в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін повинні мати професійну спрямованість, орієнтацію на кінцевий результат (сукупність компетентностей) та забезпечувати можливість розв'язувати систему типових і нестандартних освітніх і методичних завдань, а також готовність знаходити оптимальне вирішення складних педагогічних ситуацій, що потребує відповідної якісної професійної спрямованості навчання студентів.

Спорідненою до професійної спрямованості навчання є проблема формування належної професійно-педагогічної мотивації майбутніх фахівців закладів загальної середньої освіти до управлінської діяльності в процесі

вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. Аналіз педагогічного досвіду говорить про те, якщо у працівників немає належної професійної мотивації, що впливає на результат підготовленості випускників ЗВО, то діяльність у будь-якій галузі є малоефективною.

У процесі професійної підготовки інтегративний характер навчання сприяє відображенню цілісності об'єктів реального світу в їх взаємозв'язках і взаємозалежностях загальнонаукових і професійно орієнтованих знань, що потребує узагальнювальної наукової конструкції знань і вмінь. Інтегративному навчанню сприяє сучасна масова інформатизація професійної підготовки фахівців закладів загальної середньої освіти, в тому числі і до управлінської діяльності.

Методика професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців закладів загальної середньої освіти до управлінської діяльності в процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, відповідно до обґрунтованих психолого-педагогічних умов, може охоплювати такі компоненти: змістовий (когнітивно-педагогічної), технолічно-проектувальний (конструювально-педагогічної та педагогічно-технологічної), організаційно-операційний (організаційно-педагогічної), мотиваційно-рефлексивний (що забезпечує формування мотиваційно-педагогічної та педагогічно-рефлексивної компетентності).

В залежності від специфіки кожного компонента та враховуючи особливості його використання у процесі теоретичних і практичних занять у ЗВО для кожного з них необхідно розробити особливу методику формування кожного з цих компонентів та використовувати її у роботі з врахуванням взаємозумовленості і взаємозв'язку, як усіх компонентів професійно-педагогічної компетентності так і їх особливості. Це зумовлено тим, що розвиток одного компонента обумовлює одночасно відповідні зміни та розвиток інших. Враховуючи результати аналізу даного питання можна зробити висновок, що формуючи в майбутніх вчителів складові професійно-педагогічної компетентності за допомогою певної методики, викладачі намагаються навчити студентів застосуванню тих самих методичних прийомів стосовно вивчення професійно-орієнтованих дисциплін

В подальшому, аналіз застосування методів навчання з врахуванням використання компонентів потребує системного аналізу для реалізації освітнього процесу за попередньо спроектованою технологією, що передбачає організацію та залучення студентів до управлінської діяльності, контроль цієї діяльності. При цьому буде забезпечуватись оптимальне функціонування

освітнього процесу при вивченні професійно-орієнтованих дисциплін та розвитку навиків управлінської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар В.І. Конкурентоздатність педагога як складова його професійної компетентності / В.І. Бондар // Початкова школа. – 2008. – №7. – С. 22-23.
2. Діденко Н.В. Роль менеджменту персоналу при здійсненні організаційних змін / Н. В. Діденко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – №6, Т. 2.
3. Євтушенко Г. І. Формування менеджера, як фахівця: проблеми та перспективи / Г. І. Євтушенко, В. І. Куценко // Науковий вісник НУДПС України. – 2012. – №1. – С. 12-21.
4. Атаманчук П.С. Важные предпосылки компетентностного становления будущего педагога / П.С. Атаманчук, В.П. Атаманчук, Р.М. Білик // Issues of upbringing and teaching in the context of modern conditions of objective complication of the person's social adaptation processes. Peer-reviewed materials digest (collective monograph) published following the results of the CXXXVIII International Research and Practice Conference and I stage of the Championship in Psychology and Educational sciences (London, February 9 – February 15, 2017). – London: IASHE, 2017. – P. 11-16.
5. Кузьмина Н.В. Психологическая структура деятельности учителя / Н.В. Кузьмина, Н.В. Кухарев. – Гомель: Изд-во Гомел. ун-та, 1976. – 56 с.
6. Гончаренко С. У. Методика як наука / С.У. Гончаренко. – Хмельницький: Вид-во ХГПК, 2000. – 30 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>